

کافه خاطره صبا؛ گفت‌وگو با محمدرضا سکوت مدیر فیلمبرداری سینما

سر فیلم حاتمی‌کیا ریشم سفید شد

احمد محمد اسماعیلی
گفت‌وگو

یکی از دلایل رشد و اعتلای سینمای نوین بعد از انقلاب بحث رشد مسائل فنی تولید فیلمها، مثل فیلمبرداری بود. بعد از حضور در خشان نسل اول فیلمبرداران سینمای ایران مثل حقیقی، پرتو و فخریمی وزین دست، بتدریج از اواسط دهه هفتاد استعداد های جوان و درجه یکی در این حرفه رشد و نمو کردند. محمدرضا سکوت فیلمبردار متین، موقر و کرمانشاهی سینما یکی از این استعدادها است که در کارنامه کاری اش کم فیلم خوب وجود ندارد. «کافه ترانزیت»، «باغ های کندلوس»، «موج مرده»، «اسب حیوان نجیبی است»، «سرزمین مادری» و «موج مرده» از جمله این آثار در طی همکاری با سینماگران بنامی نظیر کمال تبریزی، ابراهیم حاتمی‌کیا، عبدالرضا کاهانی و... است. با محمدرضا سکوت مروی به این سه دهه پر بار کاری اش داریم.

به چه دلیل رفتید به سمت و سوی فیلمبرداری شدن؟
از ابتدا در دانشگاه سینما را با گرایش فیلمبرداری خواندم و همزمان با تحصیل تدریس هم می‌کردم.

فیلمبرداری تدریس می‌کنید؟

بله، دستیارانی داشتم که پر از استعداد هستند و مثل زنده یاد داود امیری که به موفقیت رسیدند. محسن فلاحی، ابراهیم اشرفی، مهران ممردوح هم در کار فیلمبرداری حضورهای موفق در سینما دارند.

در سینما دستیار فیلمبردار بزرگی مثل همایون پایور بودید.

بله، کارم را با ایشان شروع کردم.

همایون پایور جزو فیلمبردارانی است که معمولا

فیلمبرداری فیلمهای فرهنگی و هنری می‌کرد.

بله، ایشان به جز سال‌های اول کاری‌شان کمتر در سینمای بدنه کار کرده‌اند و این فرصت را داشتیم که در کنارشان در فیلمهایی مثل «زندگی و دیگر هیچ» با سینمای مستقل و متفکر آشنا بشوم. در چند فیلم دیگر هم فرصت شاگردی ایشان را داشتیم.

جنس فعالیت کاری دستیاران فیلمبردار در زمان شما با

زمان حال چقدر تفاوت دارد؟

جوانهای این دوره و زمانه به اقتضای سن‌شان پر شور و پر تحرک هستند و همه‌شان می‌خواهند زودتر به نوک قله برسند. در دورانی که دستیار بودم وظایف دستیار متفاوته بود و تعداد دستیاران در هر فیلم کم بود و حداکثر هر مدیر فیلمبرداری از سه دستیار استفاده می‌کرد. یاد می‌آید من، فرشید بشیرزاده و مرحوم جلیل شعبانی در فیلم آقای کیارستمی دستیار همایون پایور بودیم. به غیر از دستیار اول که به همه کارها ورود داشت، سایر بچه‌ها همه کارها از جمله ریل‌گذاری را انجام می‌دادند و همدلی و همراهی در فیلمها به مراتب بیشتر از امروز بود. این تقسیم وظایفی که سال‌های اخیر در فیلمها انجام می‌شود این حس را به وجود می‌آورد که به فرض اگر من کاری دیگری انجام بدهم جزو وظایفم نیست و نباید انجامش بدهم. همیشه در این سالها در حوزه کاری‌ام تلاش کرده‌ام که حس یک دستی و همدلی در کارهایی که حضور دارم وجود داشته باشد.

آیا بعد از ورود سینمای دیجیتال و آمدن دوربین‌های با

کیفیت بالا باعث شد که کیفیت فیلمبرداری بهتر شود؟

دیجیتال سرعت کار را بالا برد و در بحث کیفیت هم به واسطه مونیتورهای می‌توانید کار را کنترل کنید. کنترل کیفیت از ابتدا خیلی مهم است.

با دوربین‌های قبلی آیا کنترل کیفیت مقدور نبود؟

سیستم سلولوئیدی چالش‌های خاص خودش را داشت و باید صبر می‌کردید تا فیلمهای گرفته شده چاپ و کیفیتش مشخص شود. الان همه چیز در جا کنترل می‌شود.

آیا دیجیتال خلایقیت فیلمبرداری و عکاسی را کم نکرده

است؟

خلایقیت یک امر درونی است و خیلی متکی به ابزار و تکنولوژی نیست. ابزار کمک دهنده ارتقای خلاقیت است. تکیه زیاد روی این قضیه هم می‌تواند باعث ایجاد وسواس بشود.

کار کدام از فیلمبرداران نسل قبل تر تان را قبول دارید؟

همایون پایور و کارهایش مثل «نارونی» را خیلی دوست دارم. ایشان روی نور بسیار مسلط است و همکاری‌هایش با کیارستمی بسیار درخشان بود.

آیا اگر همین الان همایون پایور بخواهد در فیلمی

دستیارش را بر عهده بگیرد قبول می‌کنید؟

بله، با کمال میل این کار را انجام می‌دهم و هنوز هم از ایشان می‌آموزم. منش و اخلاق حرفه‌ای پایور هم بی‌نظیر است.

آیا در حین کار در فیلم‌های کیارستمی خاطره‌ای دارید؟

فرهاد خردمند در فیلم «زندگی و دیگر هیچ» به عنوان بازیگر اصلی حضور داشت که هنرمند درجه یکی است و از دوستان نزدیک کیارستمی محسوب می‌شد. نکته مهم فیلم این است که حجم عمده زمان فیلم در ماشین می‌گذشت.

با چه دوربینی فیلمبرداری فیلم انجام شد؟

یک دوربین بی‌ال وان بود و باطناب و الوار و چوب به ماشین بسته می‌شد.

آیا آن موقع از پرده سبز استفاده نمی‌شد؟

خیر، همه زمان فیلمبرداری ماشین در حرکت و در لوکیشن انجام شد و کار سختی بود.

به نظر می‌رسد با توجه به امکانات و شرایط فیلمبرداری در لوکیشن دور افتاده فیلم، زمان فیلمبرداری طولانی بوده